

Analyse van het energieverbruik van huishoudens in België in 2023

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50 – 1210 Brussel

Ondernemingsnummer: 0314.595.348

○ 0800 120 33 (gratis nummer)

○ FODEconomie

○ @fodeconomie

○ [linkedin.com/company/fod-economie](https://www.linkedin.com/company/fod-economie) (tweetalige pagina)

○ [instagram.com/fodeconomie](https://www.instagram.com/fodeconomie)

○ [youtube.com/user/FODEconomie](https://www.youtube.com/user/FODEconomie)

○ economie.fgov.be

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley

Voorzitter van het Directiecomité

Vooruitgangstraat 50 – 1210 Brussel

Internetversie

128-25

Inhoud

Inleiding.....	4
1. Gegevensbron.....	6
2. Analyse van de resultaten	7
2.1. Energieverbruik van huishoudens in België.....	7
2.2. Verwarming.....	8
2.3. Waterverwarming.....	11
2.4. Koken	13
2.5. Koeling.....	14
2.6. Verlichting en elektrische toestellen.....	15
3. Besluit	17

Lijst van grafieken

Grafiek 1. Finaal verbruik per sector in België, in 2023.....	4
Grafiek 2. Finaal verbruik per energiebron in de residentiële sector in België, in 2023.....	5
Grafiek 3. Opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik in België, in 2023.....	7
Grafiek 4. Hoofdverwarmingssysteem gebruikt door huishoudens in België, in 2022.....	8
Grafiek 5. Energieverbruik voor verwarming in België, in 2023.....	9
Grafiek 6. Gelabelde aardgasgestookte ketels.....	10
Grafiek 7. Gelabelde gasoliegestookte ketels.....	10
Grafiek 8. Waterverwarmingssysteem gebruikt door huishoudens in België, in 2022.....	11
Grafiek 9. Energieverbruik voor de productie van warm water in België, in 2023.....	12
Grafiek 10. Energieverbruik om te koken in België, in 2023.....	13
Grafiek 11. Systemen voor ruimtekoeling bij huishoudens in België, in 2022.....	14
Grafiek 12. Penetratie van elektrische huishoudtoestellen in België, 2010-2022.....	15
Grafiek 13. Penetratie van elektronische toestellen in België, 2010-2022.....	16

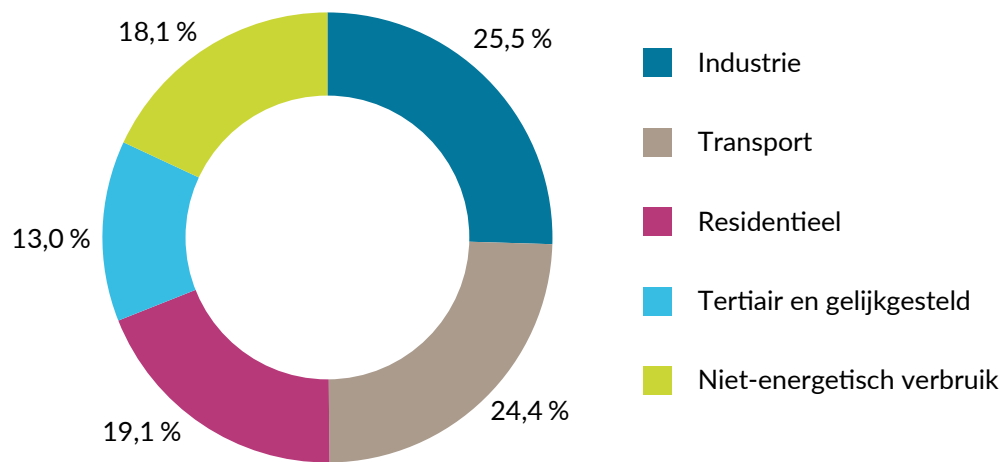
Inleiding

In 2022 lanceerde de Europese Unie het REPowerEU-plan. Het doel: de afhankelijkheid van Russische fossiele brandstoffen geleidelijk afbouwen. Het plan helpt de Europese Unie zo om:

- energie te besparen;
- de energiebevoorrading te diversifiëren;
- schone energie te produceren.

In België heeft de huishoudelijke sector een aanzienlijk potentieel om energie te besparen: in 2023 was de sector goed voor 19,1 % van het totale energieverbruik van het land (grafiek 1).

Grafiek 1. Finaal verbruik per sector in België, in 2023

Bron: Jaarlijkse energiebalansen (2023).

De Belgische huishoudelijke sector biedt ook een groot potentieel om over te schakelen op schone energie. In 2023 werd het verbruik gedomineerd door fossiele brandstoffen (grafiek 2), zoals

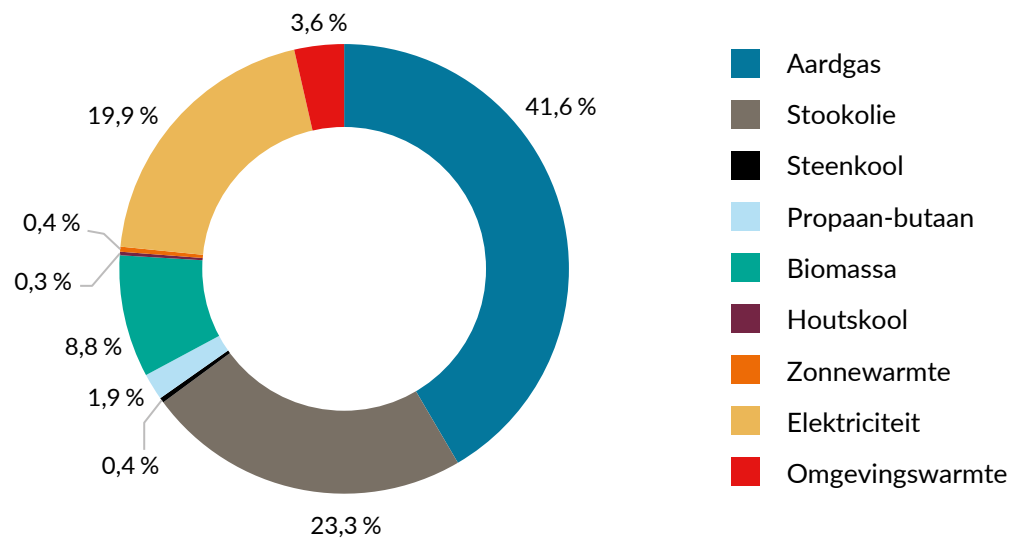
- aardgas (41,6 %)
- stookolie (23,3 %)
- propaan-butaan (1,9 %)
- steenkool (0,4 %)

Hernieuwbare energiebronnen waren goed voor slechts 12,8 % van het totale energieverbruik. Het gaat onder meer om

- biomassa (hout en pellets) (8,8 %)
- zonne-energie (0,4 %)
- omgevingswarmte via warmtepompen en geothermische energie (3,6 %)

Elektriciteit vertegenwoordigt 19,9 % van het finale energieverbruik. Een deel van die elektriciteit (72,2 % in 2023) wordt “koolstofarm” genoemd (d.w.z. geproduceerd uit kernenergie of hernieuwbare energie).

Grafiek 2. Finaal verbruik per energiebron in de huishoudelijke sector in België, in 2023

Bron: Jaarlijkse energiebalansen (2023).

Om het potentieel van de Belgische huishoudelijke sector optimaal te benutten, is het belangrijk om goed te begrijpen waarvoor huishoudens de energie gebruiken. Die analyse bevat gedetailleerde gegevens over het energieverbruik van Belgische huishoudens in 2023, opgesplitst volgens deze toepassingen:

- verwarming
- waterverwarming
- koken
- verkoeling
- elektrische toestellen en verlichting

1. Gegevensbron

De gegevens die gebruikt zijn om het energieverbruik van huishoudens te schetsen, zijn afkomstig van verschillende bronnen.

- De jaarlijkse energiebalansen van 2023 die zijn opgemaakt volgens de verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken.
- Het Belgische huishoudbudgetonderzoek (HBS) uit 2022¹. Dat onderzoek bestaat uit een face-to-facebevraging van 45 minuten, aangevuld met een overzicht van de exacte uitgaven van de huishoudens gedurende twee weken (in een notaboekje of via internet). Van bij het begin van het onderzoek zijn die vijftien dagen eenvormig bepaald voor elke respondent om een relevante steekproef te bekomen. Sinds 2016 werden aan de bestaande enquête een tiental vragen toegevoegd om de noodzakelijke bijkomende statistieken over de opsplitsing van het energieverbruik van de huishoudens op te kunnen stellen.

Het huishoudbudgetonderzoek vindt elke twee jaar plaats. De gegevens in dit rapport komen dus uit het onderzoek van 2022. Daarvoor hebben 4.997 huishoudens de enquête volledig beantwoord (565 Brusselse huishoudens, 2.572 Vlaamse huishoudens en 1.860 Waalse huishoudens). De antwoorden van de huishoudens zijn gewogen op basis van de gegevens van het Rijksregister gekoppeld met het verblijfsstatuut (huurders of verhuurders). De 95 %-betrouwbaarheidsintervallen van de HBS-variabelen van 2022 liggen tussen 0,3 en 3,3 procentpunt van de bevolking voor België.

- De cijfers over de opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik, waarbij de energiebalansen en het huishoudbudgetonderzoek gecombineerd werden. Deze cijfers werden opgesteld door de Algemene Directie Energie, overeenkomstig een herziening van verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken.

Opmerkingen

De gegevens van het huishoudbudgetonderzoek die in deze analyse worden gebruikt, kunnen afwijken van de gegevens die de gewesten in hun statistische analyses gebruiken. Evenzo zijn de schattingsmethodologieën voor het energieverbruik per type eindverbruik niet identiek. Dat kan leiden tot verschillen tussen het voorgestelde energieverbruik per eindgebruik in deze analyse en het gerapporteerde verbruik door de regio's zelf. Officiële gewestelijke gegevens kunnen bij de bevoegde gewestelijke instanties opgevraagd worden.

1 <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/huishoudbudget>

2. Analyse van de resultaten

2.1. Energieverbruik van huishoudens in België

In 2023 werd 70,9 % van de energie die huishoudens verbruikten aangewend voor verwarming (grafiek 3). Het aandeel van verwarming in het energieverbruik schommelt naargelang de seizoensgebonden weersomstandigheden.

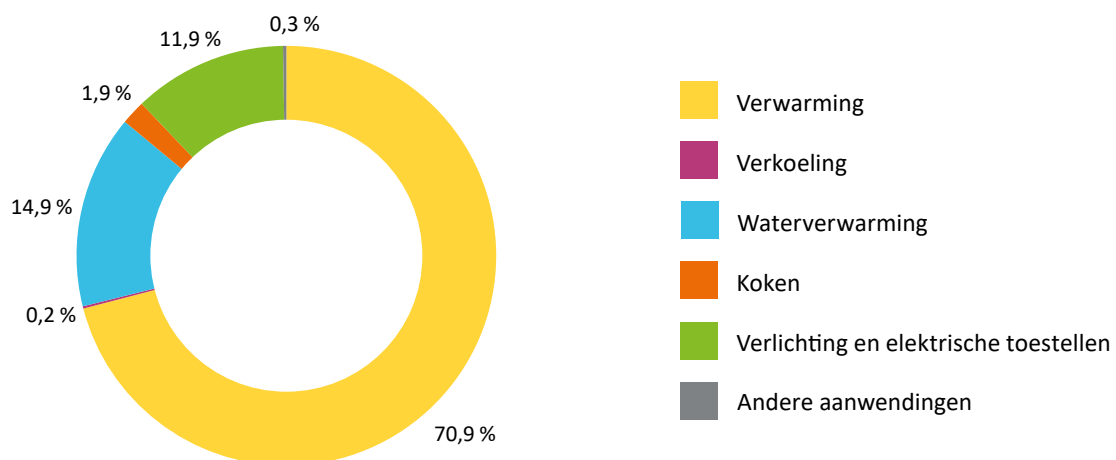
De rest van de verbruikte energie door huishoudens wordt grotendeels aangewend voor:

- verlichting en elektrische toestellen (11,9 %)
- verwarming van water (14,9 %)
- koken (1,9 %)

Hoewel 2023 een relatief warm jaar was in vergelijking met de klimatologische gemiddelden, werd er weinig energie gebruikt om te koelen (0,2 %), aangezien België een land is met een gematigd klimaat.

De andere toepassingen (0,3 %) omvatten alle activiteiten die niet vermeld zijn in de eerste vijf toepassingen, met inbegrip van de activiteiten die buiten plaatsvinden zoals barbecueën en tuinieren.

Grafiek 3. Opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik in België, in 2023

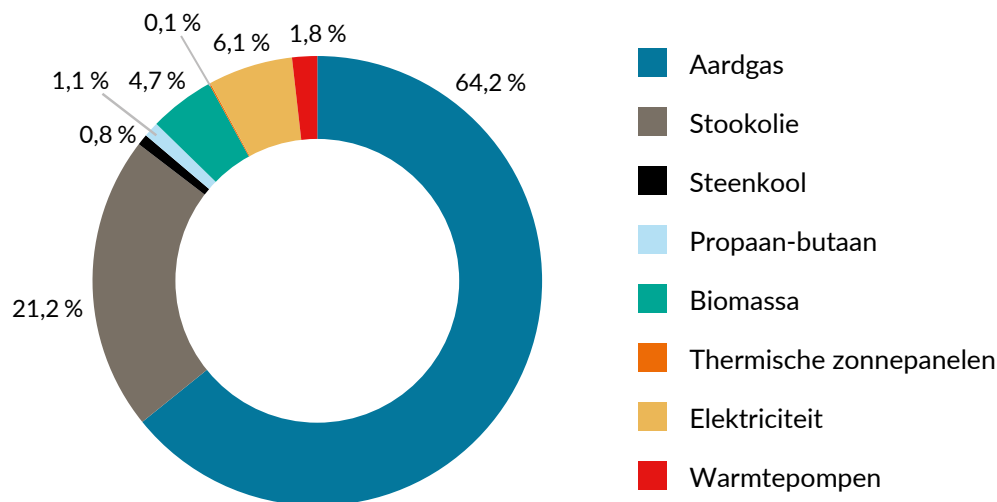
Bron: Jaarlijkse vragenlijst over de opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik (2023).

2.2. Verwarming

In 2022 gebruikte de meerderheid van de Belgische huishoudens aardgas en stookolie als primaire verwarmingsbron (grafiek 4). Andere gebruikte hoofdverwarmingssystemen waren

- elektriciteit
- biomassa (hout en pellets)
- propaan-butaan
- warmtepompen
- steenkool
- thermische zonnepanelen

Grafiek 4. Hoofdverwarmingssysteem gebruikt door huishoudens in België, in 2022

Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2022).

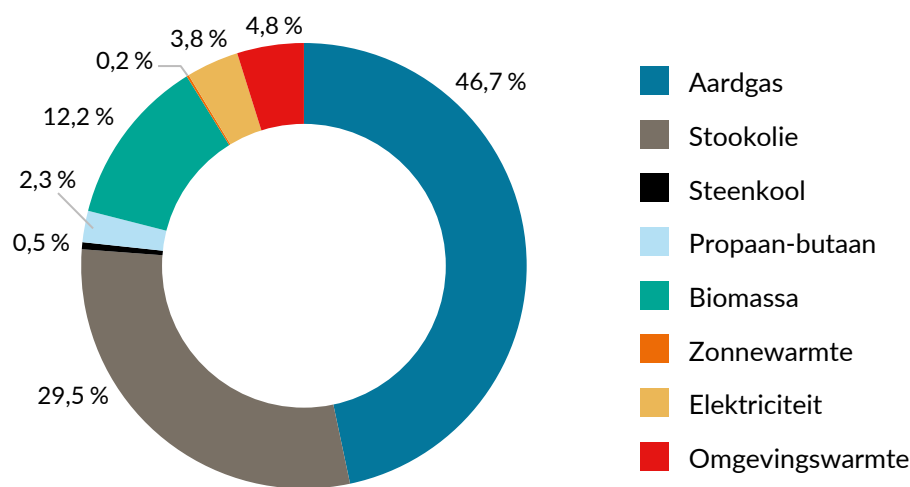
In 2022 gebruikte 79,6 % van de Belgische huishoudens één enkele energiebron voor verwarming. Sommige huishoudens gebruiken echter een bijkomende verwarmingsbron, zoals een houtkachel of een elektrisch verwarmingstoestel.

Vaak worden hernieuwbare energiebronnen gebruikt als bijverwarming. Installaties die gebruikmaken van zonnewarmte, die meestal niet voldoende energie opvangen om een hele woning te verwarmen, worden daarom vaak aangewend voor de verwarming van water. De energie die niet aangewend wordt voor de verwarming van water kan echter gebruikt worden voor bijverwarming. In 2022 gebruikte 17,6 % van de Belgische huishoudens hun zonnewarmte-installatie voor beide toepassingen: verwarming van water en verwarming van ruimtes.

Aardgas en stookolie vormden in 2023 het grootste deel van het verwarmingsverbruik (grafiek 5). Andere gebruikte energiebronnen waren:

- biomassa (hout en pellets)
- elektriciteit
- propaan-butaan
- omgevingswarmte (warmtepompen)
- steenkool
- zonnewarmte (thermische zonnepanelen)

Grafiek 5. Energieverbruik voor verwarming in België, in 2023

Bron: Jaarlijkse vragenlijst over de opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik (2023).

De verbruikstendensen voor verwarming zijn in de drie gewesten verschillend, wat leidt tot verschillende profielen. Terwijl de Brusselse en Vlaamse huishoudens hoofdzakelijk aardgas gebruiken voor verwarming, verwarmt een aanzienlijk deel van de Waalse huishoudens met stookolie. Dat is te wijten aan het ontbreken van een distributienet voor aardgas in sommige Waalse steden. Bijgevolg moeten Waalse huishoudens kiezen voor andere energiebronnen zoals stookolie, elektriciteit, biomassa of propaan.

In woningen worden verschillende verwarmingssystemen geïnstalleerd: centrale verwarming of andere soorten vaste verwarmingstoestellen (kachels, open haarden, etc.). De systemen voor centrale verwarming werken met radiatoren of via vloer-, muur- of luchtverwarming.

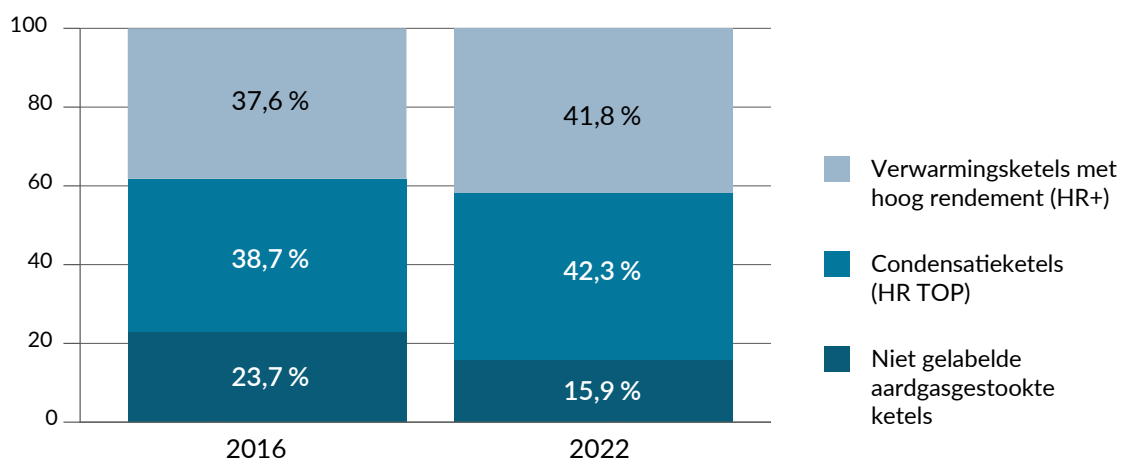
Huishoudens met een centrale verwarming op aardgas of stookolie kunnen sinds de invoering van de Belgische energielabels voor verwarmingssystemen kiezen voor een gelabelde stookketel. Gelabelde stookketels zijn efficiënter en minder vervuilend, en verbruiken minder energie dan oudere ketels. Er bestaan twee soorten gelabelde stookketels:

- hoogrendementsketels
- condensatieketels

Centrale verwarming op aardgas

Verwarmingsketels op aardgas kunnen een HR+-label (hoog rendement) of een HR TOP-label (condensatie) dragen. Het aandeel van de huishoudens dat beschikt over een hoogrendementsketel op aardgas of met condensatie is sinds 2016 respectievelijk toegenomen met 4,2 % en 3,6 %, ten nadele van de oude ketels (grafiek 6).

Grafiek 6. Gelabelde aardgasgestookte ketels

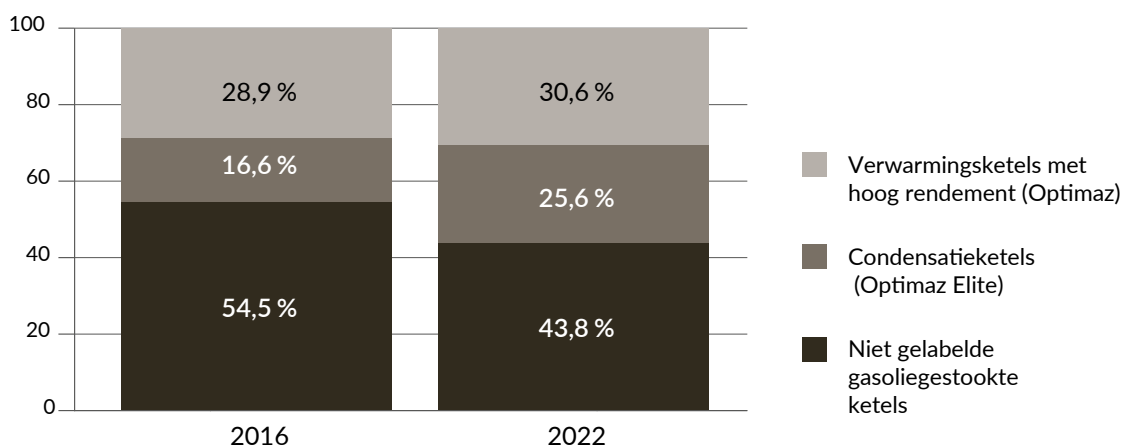

Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2016, 2022).

Centrale verwarming met stookolie

Voor stookolieketel wordt het Optimaz-label gebruikt voor hoogrendementsketels en het Optimaz-Elitelabel voor condensatieketels. In 2016 beschikten meer dan 54,5 % van de huishoudens over een niet-gelabelde stookolieketel. Dat cijfer is in 2022 met 10,7 % gedaald (grafiek 7). Toch beschikt nog steeds 43,8 % van de huishoudens over een niet-gelabelde stookolieketel.

Grafiek 7. Gelabelde gasoliegestookte ketels

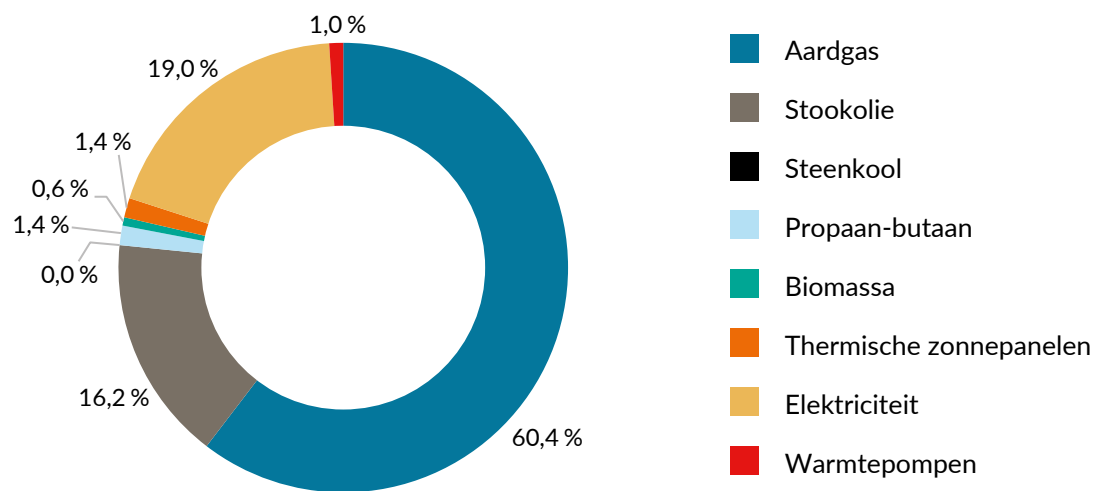
Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2016, 2022).

2.3. Waterverwarming

In 2022 gebruikte de meerderheid van de Belgische huishoudens aardgas, elektriciteit en stookolie om water te verwarmen (grafiek 8). Andere gebruikte waterverwarmingssystemen waren

- thermische zonnepanelen
- propaan-butaan
- warmtepompen
- biomassa
- steenkool

Grafiek 8. Waterverwarmingssysteem gebruikt door huishoudens in België, in 2022

Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2022).

Vele Belgische huishoudens gebruiken dezelfde energiebron zowel voor de hoofdverwarming als voor de productie van warm water. Volgens de huishoudbudgetenquête is dat in 2022 voor 80,9 % van de huishoudens het geval.

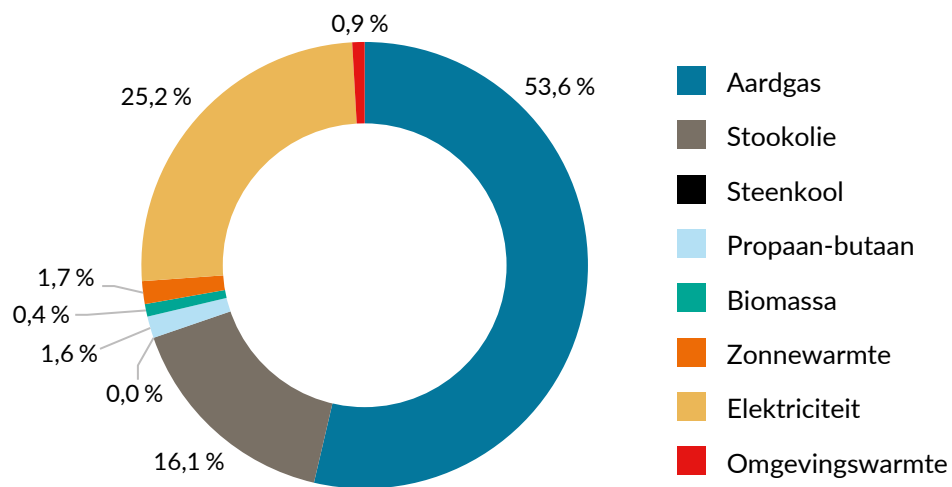
De meeste Belgische huishoudens gebruiken een hybride verwarmingsinstallatie (74,7 % van de huishoudens in 2022). De andere aangewende systemen zijn

- boilers onafhankelijk van het verwarmingssysteem
- geisers in de keuken en/of de badkamer
- zonneboilers
- boilers met warmtepomp

Voor de productie van warm water werd in 2023 hoofdzakelijk aardgas, elektriciteit en stookolie gebruikt als energiebron (grafiek 9). Andere gebruikte energiebronnen waren

- propaan-butaan
- zonnewarmte (thermische zonnepanelen)
- omgevingswarmte (warmtepompen)
- biomassa
- steenkool

Grafiek 9. Energieverbruik voor de productie van warm water in België, in 2023

Bron: Jaarlijkse vragenlijst over de opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik (2023).

Huishoudens verbruiken zonnewarmte meer voor de productie van warm water (1,7 %) dan voor verwarming (0,2 %).

2.4. Koken

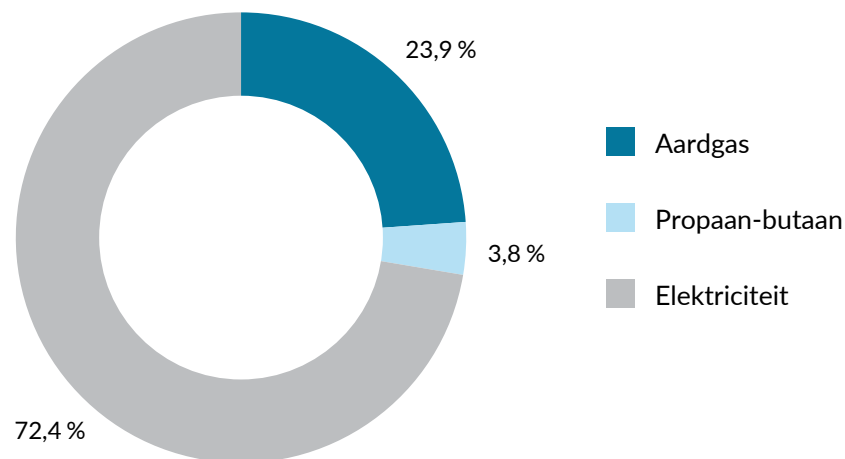
Koken gaat over het gebruik van

- ovens (op gas of elektriciteit)
- gasfornuizen
- (klassieke elektrische, inductie of vitrokeramische) kookplaten

Elektrische huishoudtoestellen zoals koelkasten of keukenrobots worden bij de elektrische toestellen gerekend.

De energiebronnen die in 2023 het grootste aandeel van het verbruik in de Belgische residentiële keukens voor hun rekening namen, zijn elektriciteit en aardgas (grafiek 10). Sommige huishoudens gebruiken propaan-butaan in plaats van aardgas voor gastoestellen. Dat is vooral het geval voor huishoudens die in gebieden wonen waar het aardgasnetwerk minder ontwikkeld is.

Grafiek 10. Energieverbruik om te koken in België, in 2023

Bron: Jaarlijkse vragenlijst over de opsplitsing van het energieverbruik van huishoudens naar eindgebruik (2023).

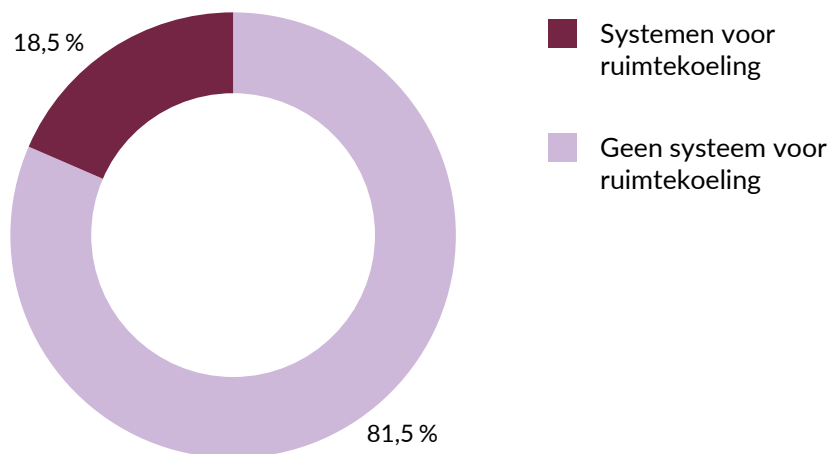
2.5. Koeling

De enige energiebron die gebruikt wordt om woningen te koelen is elektriciteit die wordt aangewend voor aircotoestellen. Slechts 0,9 % van de door de Belgische huishoudens verbruikte elektriciteit in 2023 werd gebruikt om woonruimten te koelen.

Het gematigde Belgische klimaat betekent een laag gebruik van koelingstoestellen door huishoudens. In 2022 beschikten 81,5 % van de Belgische huishoudens niet over een van deze drie toestellen (grafiek 11):

- een vast aircotoestel
- een mobiel aircotoestel
- een omkeerbare warmtepomp

Grafiek 11. Systemen voor ruimtekoeling bij huishoudens in België, in 2022

Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2022).

2.6. Verlichting en elektrische toestellen

De enige energiebron die gebruikt wordt voor verlichting en elektrische toestellen is elektriciteit. In 2023 bedroeg het aandeel van het elektriciteitsverbruik in de Belgische huishoudelijke sector voor verlichting en elektrische toestellen 59,7 %.

Elektrische huishoudtoestellen

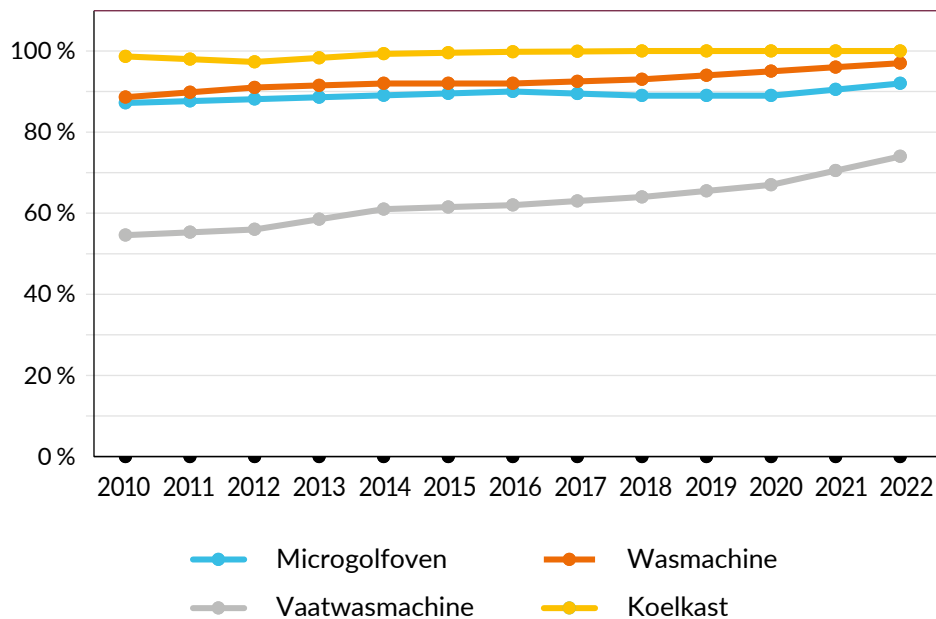
In 2022 is het aantal huishoudens dat beschikt over volgende elektrische huishoudtoestellen relatief hoog (grafiek 12):

- een koelkast: 100 %
- een microgolfoven: 92 %
- een wasmachine: 97 %

Het percentage huishoudens dat een vaatwasmachine bezit, ligt veel lager (74 % in 2022), al is het de laatste jaren wel toegenomen.

Dat kan verklaard worden doordat koelkasten, microgolfovens en wasmachines zowel in kleine huishoudens (1-2 personen) als in grote huishoudens (3+ personen) worden gebruikt. Vaatwasmachines daarentegen worden het meest gebruikt worden in grote huishoudens. Het aandeel huishoudens dat over een vaatwasmachine beschikt, bedraagt 67,3 % in de kleine huishoudens tegenover 89,3 % in de grote huishoudens.

Grafiek 12. Penetratie van elektrische huishoudtoestellen in België, 2010-2022

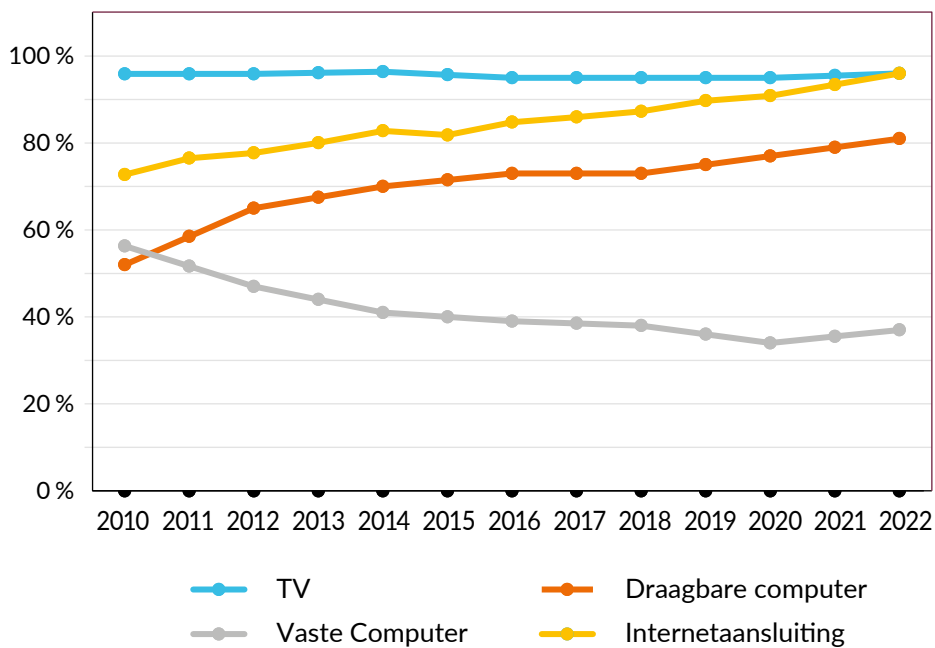

Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2022).

Elektronische toestellen

Sinds 2010 is de penetratiegraad van elektronische toestellen toegenomen. Het gaat vooral over draagbare computers en digitale decoders (grafiek 13). Door de komst van meer performante draagbare computers zijn de vaste computers stilaan in onbruik geraakt. Dat verklaart waarom steeds minder huishoudens een vaste computer hebben. In 2022 bezat 96 % van de huishoudens ten minste één televisie.

Grafiek 13. Penetratie van elektronische toestellen in België, 2010-2022

Bron: Huishoudbudgetonderzoek (2022), ICT-gebruik in huishoudens enquête (2022).

3. Besluit

De meest energie-intensieve vormen van eindverbruik in de Belgische residentiële sector zijn

- verwarming
- productie van warm water
- verlichting en elektrische toestellen

Een beleid dat streeft naar minder energieverbruik en/of de transitie van de energiemix naar meer schone energie, moet dan ook prioriteit geven aan die drie vormen van eindverbruik.

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnummer: 0314.595.348
economie.fgov.be